

Lateralizacja – a co to takiego?

Lateralizacja to nic innego, jak **dominacja stronna**, czyli przewaga czynnościowa jednej strony ciała nad drugą.

Za określoną stronność odpowiedzialna jest **przeciwległa półkula mózgu**.

Ktoś zapyta - po co nam to wiedzieć?! Lateralizacja ma wpływ na to, jak nasze dzieci będą sobie radzić w szkole, czy będą mieć trudności z czytaniem, pisaniem, koncentracją i zapamiętywaniem, czy będą mieć problemy z koordynacją ruchową np. na wych. fizycznym lub z motoryką małą na plastyce lub technice. Im wcześniej zauważymy problemy - tym szybciej możemy działać, aby je rozwiązać!

Lateralizacja dotyczy: oka, ucha, ręki, nogi

TYPY LATERALIZACJI:

- **LATERALIZACJA PRAWOSTRONNA:** dominuje (jest silniejsze) prawe oko, prawe ucho, prawa ręka i prawa noga
- **LATERALIZACJA LEWOSTRONNA:** dominuje lewe oko, lewe ucho, lewa ręka i lewa noga
- **LATERALIZACJA SKRZYŻOWANA:** dominują części ciała znajdujące się po przeciwnych stronach ciała
np. prawa ręka, lewe oko, prawa noga, lewe ucho
- **LATERALIZACJA NIEUSTALONA:** brak dominacji jednej strony ciała, zadania wykonywane są naprzemiennie raz prawą, a raz lewą częścią ciała;

Dziecko nie rodzi się prawo- lub leworęczne. Przychodzi na świat jedynie z genetycznymi i hormonalnymi predyspozycjami do kształtowania się określonej lateralizacji. To ważna informacja! Oznacza bowiem, że celowymi działaniami **możemy stymulować kształtowanie się przewagi lewej półkuli**. Dlaczego lewej? bowiem prawostronność stwarza idealne warunki do prawidłowego rozwoju językowego, jak i do funkcjonowania w codziennym życiu - świat stworzony jest tak, by to praworęcznym żyło się wygodnie.

JAK ROZWIJA SIĘ LATERALIZACJA:

1. **W pierwszych sześciu miesiącach życia** u dziecka nie istnieje dominacja żadnej półkuli mózgowej → jego ruchy są symetryczne, pozbawione preferencji którejkolwiek strony ciała.
2. **Od szóstego do dwunastego miesiąca** - dziecko zdobywa umiejętność chwytu, w dziewiątym pojawia się "gest wskazywania palcem" → pojawiają się więc pierwsze oznaki dominacji stronnej.
3. **Pomiędzy pierwszym i drugim rokiem życia** dotychczasowy rozwój lateralizacji słabnie, ponieważ dziecko uczy się chodzić, co angażuje jednakowo obie półkule mózgowe.
4. **Po drugim roku życia** kontynuowany jest proces rozwoju lateralizacji.
5. **W czwartym roku życia** powinniśmy zauważyć wyraźną preferencję jednej ręki, nogi, jednego oka i ucha (zwłaszcza u dzieci prawostronnych).
6. **W siódmym roku życia** proces rozwoju lateralizacji kończy się, czego efektem jest trwale ustalona stronność ciała.

JAK SPRAWDZIĆ LATERALIZACJĘ?

To bardzo proste! Z pewnością każdy rodzic sobie z tym zadaniem poradzi w domu.

KILKA CENNYCH UWAG NA START:

- Ważne żeby zaaranżować w tym celu kilka **sytuacji zabawowych**. Tylko czynności spontaniczne, niekontrolowane dadzą właściwy obraz dominacji stronnej - dziecko nie może być świadome naszego badawczego celu!
- Minimalny wiek dziecka to **TRZY LATA** - dopiero wtedy osiąga ono odpowiedni poziom rozumienia instrukcji słownych, naśladownictwa oraz dojrzałości motorycznej.
- Musimy wykonać co najmniej **trzy próby na każdą część ciała**, po to by wykluczyć możliwość przypadkowego użycia np. prawej lub lewej ręki. Możesz robić próby w odstępach.

Narysuj symbolicznie sprawdzaną część ciała i po każdej wykonanej próbie zapisuj obok wybór:

P (prawej) lub **L** (lewej).

No to zaczynamy! Pamiętaj, żeby próby miały charakter zabawowy!

TEST RĘKI:

- wrzucanie koralików, fasolek, małych klocków, itp. do wąskiej butelki,
- nawlekanie koralików na sznurek,
- wkładanie sznureczka w otwory np. do dziurek buta, do otworków przygotowanych w tekturowej kartce,
- wkładanie pęsetą koralików do pojemniczka,
- przecinanie plastikowym nożykiem plastelinowego wałeczka,
- odkręcanie słoiczek,
- przenoszenie na łyżce wody/kaszy z pojemnika do pojemnika.

TEST NOGI:

- kopnięcie piłki (piłka musi leżeć nieruchomo - jeśli dziecko będzie musiało podbiec do piłki to najpewniej wykona ruch nogą, która będzie bliżej zabawki; można zrobić bramkę z poduszek),
- stanie na jednej nodze ("który bocian wytrzyma dłużej?"),
- skakanie na jednej nodze,
- wskakiwanie na jednej nodze do hula-hop lub kółka utworzonego ze skakanki/sznurka
- wychodzenie i schodzenie po schodach.

TEST OKA:

- spoglądanie w lunetę (mały pirat może zrobić ją ze zwiniętej kartki papieru),
- patrzenie przez dziurkę wyciętą w kartce,
- patrzenie przez wizjer w drzwiach,
- zaglądnienie do butelki,
- zrobienie zdjęcia aparatem fotograficznym,
- zabawa w laboratorium - rolki po papierze toaletowym ustawiamy na stole, do środka wkładamy drobne przedmioty lub naklejki - dziecko nachyla się i zagląda, co znajduje się w tych "próbówkach".

TEST UCHA:

Dominacja ucha jest najtrudniejsza do badania - trzeba bowiem stworzyć taką sytuację, kiedy dziecko wykona określoną czynność bez wykorzystywania ręki → zabawa telefonem może bowiem wskazywać na preferencję ręki, a nie ucha (chwytamy telefon dominującą ręką i przykładamy go po stronie tej ręki, bo inaczej byłoby niewygodnie).

Informujemy więc dziecko, że teraz bawią się tylko nasze uszy - rączki chowamy za plecami.

- na stoliku kładziemy zegarek - dziecko sprawdza czy tyka,
- podobnie - sprawdza czy muszla leżąca na stole szumi,
- do pudełeczka np. po zapalkach wklejamy naklejkę ze zwierzątkiem i mówimy dziecku, że w środku mieszka małe zwierzątko, które czasami cichutko piszczy. Zadaniem dziecka jest sprawdzić, czy i tym razem się odezwie.

Jak widzicie nie taki temat straszny, jak się zapowiadało!
Działajcie i sprawdzajcie lateralizację swoich dzieci!

Bibliografia:

"Leworęczność u dzieci" M. Bogdanowicz

"Wczesna interwencja terapeutyczna" J.Cieszyńska, M. Korendo